

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Inštitút medzinárodných štúdií

Bakalárska práca

2015

Karina Molnárová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Inštitút medzinárodných štúdií

Karina Molnárová

**Štrukturálne nedostatky Spoločnej
bezpečnostnej a obrannej politiky EU
v kontexte líbyjskej krízy**

Bakalárska práca

Praha 2015

Autor práce: **Karina Molnárová**

Vedúci práce: **Mgr. Tomáš Weiss, M.A., Ph.D.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

MOLNÁROVÁ, Karina. *Štrukturálne nedostatky Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EU v kontexte líbyjskej krízy*. Praha, 2014. 35 s. Bakalárska práca (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálnych vied, Inštitút medzinárodných štúdií. Katedra západoeurópskych štúdií. Vedúci bakalárskej práce Mgr. Tomáš Weiss, M.A., Ph.D.

Abstrakt

Bakalárska práca *Štrukturálne nedostatky Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EU v kontexte líbyjskej krízy* sa zaoberá Spoločnou bezpečnostnou a obrannou politikou Európskej únie a dlhodobo vytykanými štrukturálnymi nedostatkami, ktoré podľa viacerých akademikov, politikov ale aj medzinárodných aktérov prispievajú k neefektívnosti SBOP v kritických situáciách. Práca sa snaží zanalyzovať tieto štrukturálne problémy a ukázať, ako sa prejavili na jar v roku 2011 pri líbyjskej kríze. Táto štrukturálna organizácia SBOP EU je v práci porovnávaná s NATO, ktoré v marci 2011 vyslalo vojenskú misiu do Líbye. Táto samotná misia avšak už nie je v práci analyzovaná. Zahnutý je v práci aj priebeh jednaní a reakcie Európskej únie a NATO, kde sa takisto spomína aj krízový manažment obidvoch organizácií. Následne sa práca zameriava na dve hlavné dlhodobo kritizované oblasti SBOP, a to príliš komplikované štrukturálne zloženie a nedostatok právomocí pre jednotlivé orgány, a financovanie SBOP, ktoré je dlhodobo považované za nedostatočné. Na záver sa práca zameriava na vývoj Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie po líbyjskej kríze, na to, či sa nejako zmenila štruktúra tohto odvetvia a ako, ak vôbec, sa Európska únia vysporiadala s dôsledkami tejto situácie.

Abstract

The Bachelor thesis deals with the Common Security and Defence Policy of the European Union and the structural aspects of this policy that has been long criticized by numerous academicians, politicians and other international actors. According to these critics, these structural aspects contribute to the inefficiency of the security policy in critical situations. The paper tries to analyze these structural problems and to show how

they were demonstrated during the spring of 2011 and the Libyan Crisis. This structural organization is compared with the one of the NATO, which dispatched a military mission to Libya in March 2011. However, the mission itself is not analyzed in this work. The progress of the talks in the European Union and also in the NATO is also included together with the crisis management of both organisations. Afterwards the paper focuses on two heavily criticized aspects of the security policy: the overcomplicated structure and the lack of power and authority of the institutions, and the financing of the CSDP, which is considered to be insufficient. The conclusion then analyzes the situation of the security policy after the Libyan crisis, if the structure was changed and how, if at all, the European Union dealt with consequences of this situation.

Kľúčové slová

Spoločná bezpečnostná a obranná politika, Európska únia, SBOP, Líbyjská kríza, NATO

Keywords

Common Security and Defence Policy, European Union, CSDP, Libyan Crisis, NATO

Rozsah práce

56 478

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som predloženú prácu spracoval/a samostatne a použil/a len uvedené pramene a literatúru.
2. Prehlasujem, že práca nebola využitá k získaniu iného titulu.
3. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená pre študijné a výskumné účely.

V Prahe dňa

Karina Molnárová

Inštitút medzinárodných štúdií

Projekt bakalárskej práce

Meno: Karina Molnárová

E-mail: karina.molnarova@gmail.com

Semester: ZS 2014

Akademický rok: 2014/2014

Názov práce:

Štrukturálne nedostatky Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EU v kontexte líbyjskej krízy

Predpokladaný termín dokončenia (semester, školský rok): ZS 2014

Vedúci bakalárskeho seminára: PhDr. David Emler

Vedúci práce: Mgr. Tomáš Weiss, M.A., Ph.D.

Zdôvodnenie výberu témy práce (5 riadkov):

Každým rokom sa zvyšuje nátlak na Európsku úniu z viacerých strán, aby zvýšila efektivitu svojej Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Práve Lisabonská zmluva z roku 2009 mala viaceré tieto problémy vyriešiť, avšak ako svet videl pri líbyjskej kríze v roku 2011, tieto riešenia stále neboli dostatočné. Práve líbyjská kríza poukázala na viaceré štrukturálne problémy, s ktorými sa Európska únia musí v najbližších rokoch vysporiadať.

Predpokladaný cieľ (5 riadkov):

Cieľom tejto bakalárskej práce je poukázať na viaceré problémové oblasti v štruktúre Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie, ktoré sú pozorovateľné práve na líbyjskej kríze a to ako, ak vôbec, sa s nimi Európska únia po roku 2011 vysporiadala. V práci porovnávam štrukturálne fungovanie SBOP EU s NATO, aby bol viditeľný ešte väčší kontrast v oblastiach, na ktoré sa potrebuje Európska únia zamerať.

Základná charakteristika témy (10 riadkov):

Táto bakalárska práca sa venuje reakcii Európskej únie na líbyjskú krízu a štrukturálne problémy SBOP, ktoré mohli byť jednými z dôvodov, prečo sa nakoniec riešila vojenská misia pod vedením NATO. V práci sa venujem hlavne jari 2011 a jednaniam, ktoré viedli k vytváraniu spoločného stanoviska, avšak už sa nebudem zaoberať samotnou misiou NATO ani výsledkami tejto misie. Na

štrukturálne problémy budem poukazovať komparáciou s NATO, ktoré bolo schopné vytvoriť Operáciu Unified Protector. Hlavné štrukturálne nedostatky, na ktoré sa budem zameriavať, je organizácia a inštitúcie, nedostatočné právomoci hlavných predstaviteľov tejto politiky a takisto financovanie SBOP. Práca nemá za cieľ venovať sa fungovaniu NATO. Severoatlantická aliancia slúži čisto na porovnanie a jasnejšie vymedzenie problémových oblastí. Zároveň sa snaží téma zhodnotiť, či Európska únia adresovala tieto problémy po líbyjskej kríze a aký dopad mala táto kríza na ďalší vývoj SBOP.

Predpokladaná štruktúra práce (10 riadkov):

Na začiatku práce je potrebné objasniť, ako prebiehala reakcia medzinárodného spoločenstva na krízu v Líbyi. Je nutné objasniť, kedy, kto a o čom jednal, k čomu dospeli a aký dopad to malo na celkové vytvorenie reakcie. Táto prvá časť bude rozdelená na dve podkapitoly, a to na reakciu Európskej únie a reakciu NATO. Nasledujúca kapitola sa zaoberá štrukturálnymi problémami, ktoré sú viditeľné v prípade SBOP. Sekcia je rozdelená na dve podkapitoly. V prvej sa venujem krízovému manažmentu EU a NATO, inštitúciám, ktoré sa zapájajú pri krízovom manažmente, kto rozhoduje a kto má aké právomoci atď. V druhej podkapitole sa zameriam na financovanie SBOP, NATO, vojakov a vojenského výskumu a aj jednotlivých misií. Tretia kapitola sa zameriava na vývoj a zmeny, ktoré nastali po líbyjskej kríze a ako sa Európska únia začala vysporiadať s týmito problémami. Na záver už len zhodnotím a zhrniem zistenia bakalárskej práce.

Základná literatúra (10 najdôležitejších titulov):

- Nicole Koenig, „Libya: A wakeup call for CSDP?“ (Brusel: TEPSA Brief, 2012): 5.
- Erik Brattberg, „Opportunities lost, opportunities seized: the Libya crisis as Europe’s perfect storm“ (Brusel: Policy Brief, 2011): 4.
- Anand Menon, „European Defence Policy from Lisbon to Libya“, *Survival: Global Politics and Strategy* 53, 3 (2011): 75-90.
- Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, *International Politics* 51, 2 (2014): 177-195.
- Madelene Lindtröm a Kristina Zetterlund, „Setting the Stage for the Military Intervention in Libya: Decisions Made and Their Implications for the EU and NATO“, (Stockholm: FOI, 2012): 94.
- Gabrielle Gurian, „NATO in the Balkans and Libya: Lessons to be Learned and Applied“, *Jackson School Journal of International Studies* 2, 2 (2011): 6-23.
- „Implementation of the CFSP and ESDP“, Europa, http://europa.eu/legislation_summaries/foreign_and_security_policy/cfsp_and_esdp_implementation/ (stiahnuté, 6.12.2014).

- „NATO’s Victory in Libya: The Right Way to Run an Intervention“, Foreign Affairs, <http://www.foreignaffairs.com/articles/137073/ivo-h-daalder-and-james-g-stavridis/natos-victory-in-libya> (stiahnuté, 7.12.2014).
- „NATO’s Assessment of a Crisis and Development of Response Strategies,“ NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_75565.htm (stiahnuté, 7.12.2014).
- Nicolai von Ondarza and Marco Overhaus, „The CSDP after the December Summit,“ Stiftung Wissenschaft und Politik 2014, 7 (2014):1-4.
- Jolyon Howorth, „European Security Post-Libya and Post-Ukraine: In Search of Core Leadership“, (Security Policy Brief., 2012): 6.

Podpis študenta a dátum

Schválené	Dátum	Podpis
Vedúci práce		
Vedúci bakalárskeho seminára		
Garant odboru		

Obsah

ÚVOD	2
1. REAKCIA NA LÍBYJSKÚ KRÍZU	7
1. <i>Európska únia</i>	7
2. <i>Severoatlantická aliancia</i>	11
2. ŠTRUKTURÁLNE PROBLÉMY	14
1. <i>Inštitucionálna štruktúra a organizácia SBOP</i>	14
2. <i>Financovanie a kapacity SBOP</i>	20
3. VÝVOJ PO LÍBYJSKEJ KRÍZE	24
ZÁVER.....	27
SUMMARY	30
POUŽITÁ LITERATÚRA	31
PRÍLOHY	35

Úvod

„Lisabonská zmluva mala dať EU prostriedky na to, aby mohla vo svete hovoriť zjednotenejším a silnejším hlasom a konať s väčšou súdržnosťou a väčším odhodlaním. Toto bolo očakávané kvôli niektorým reformám zavedenými zmluvou... Aspoň pri tomto bode, musí človek nateraz uznať, že je to zlyhanie.“¹

Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika Európskej únie, ktorá vznikla po konci Studenej vojny, je neustále často diskutovanou témou. Od začiatku 90-tych rokov totižto začal byť na Európsku úniu vyvíjaný nátlak (aj z vonkajšej aj vnútornej strany), aby rozšírila svoje pôsobenie o efektívnu zahraničnú a obrannú politiku pre krízové situácie a stala sa rovnocenným partnerom USA v tomto odvetví. Lisabonská zmluva teda pre viacerých predstavovala medzník vo vývoji Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie. Cieľom Lisabonskej zmluvy bolo adresovať viacero aspektov tejto politiky, ktoré boli dlhodobo označované za nedostatočné vyvinuté, nejasné a problematické.

Práve preto bola líbyjská kríza na jar v roku 2011 mnohými považovaná za test zreformovanej Spoločnej zahraničnej a obrannej politiky. Európska únia síce oficiálne vydala spoločné stanoviská, zaviedla sankcie a odmietla Kaddáfího kroky a činy, avšak členské štáty mali problém dohodnúť sa na spoločnom postupe. Viaceré členské štáty boli vyslovene proti vojenskej intervencii, zatiaľ, čo niektoré sa naopak snažili vojenskú intervenciu presadiť. Najmä Francúzsko a Veľká Británia presadzovali vojenské riešenie krízy a s niektorými ďalšími členskými štátmi EU sa zapojili do vojenských útokov, ktoré po niekoľkých dňoch začalo koordinovať NATO. Štáty sa teda museli obrátiť sa na Severoatlantickú alianciu a na pomoc USA.

Táto bakalárska práca sa pokúša analyzovať dlhodobo kritizované štrukturálne aspekty Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie a zistiť, či práve tieto aspekty vyplávali na povrch pri líbyjskej kríze a jednaniach s tým spojenými. Zameriavať sa bude hlavne na problematiku inštitúcií fungujúcich v rámci tejto politiky a zdĺhavému procesu krízového manažmentu, ktorý je s tým spojený, a takisto

---

¹ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, *International Politics* 51, 2 (2014): 177.

nedostatočnému financovaniu obranného sektoru v rámci Európskej únie. Tieto dva aspekty sú následne porovnávané so štrukturálnou organizáciou Severoatlantickej aliancie. Cieľom tohto porovnania je zdôrazniť rozdiely, ktoré sú medzi týmito dvoma organizáciami v obrannom a vojenskom sektore a ktoré mohli prispieť k tomu, že sa viaceré členské štáty, ktoré podporovali intervenciu, obrátili na NATO a na jeho vedenie.

Na úvod je avšak potrebné zdôrazniť, že sa práca nesnaží analyzovať následnú operáciu Unified Protector a ani ju nijako hodnotiť. Práca sa zameriava vyslovene na proces tvorby spoločnej politiky a spoločného stanoviska obidvoch organizácii v tejto situácii. Takisto sa nebudem venovať situácii, ktorá v Líbyi nastala a ani aké možné dôsledky mala táto vojenská misia pre štát a na zmenu režimu. Okrem toho je dôležité podotknúť, že sa práca primárne nezaobrá ani často spomínanou a pomerne kontroverznou témou, ktorá sa týka nutnosti jednohlasného súhlasu pri vytváraní spoločného stanoviska. Tento aspekt je z práce zámerne vynechaný práve preto, že jednohlasný súhlas je potrebný aj pri jednaniach Severoatlantickej aliancie a teda neexistujú žiadne rozdiely, pokiaľ ide o tento princíp. Navyše sa práca zameriava čisto na Spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku Európskej únie, pretože práve v rámci nej sa rieši krízový manažment, vojenské a civilné misie.

Práca je rozdelená do troch hlavných kapitol, za ktorými nasleduje záver a zhrnutie zistení bakalárskej práce. Prvá kapitola s názvom „Reakcia na líbyjskú krízu“, je rozdelená do dvoch sekcií a zameriava sa na opis a priebeh jednaní, ktoré prebiehali najmä v marci 2011. Prvá sekcia je venovaná a zameraná na Európsku úniu, na vývoj udalostí v rámci EU, reakcie štátov ako Veľká Británia a Francúzsko a ich protipólu Nemecka, vplyvu, ktorý mali rozhodnutia Rady bezpečnosti OSN, summity a jednania, ktoré prebiehali v rámci Európskej únie alebo aj s tretími štátmi a podobne. Druhá sekcia tejto kapitoly sa zameriava na NATO a na vývoj situácie v rámci tejto organizácie, rozhovory, ktoré predchádzali vytvoreniu misie Unified Protector a takisto problémom, na ktoré NATO v rámci tohto procesu natrafilo.

Druhá kapitola je nazvaná „Štrukturálne problémy“ a je venovaná už vyššie spomenutým aspektom, ktoré sú Európskej únii v rámci štruktúry SBOP často vytýkané. Kapitola je takisto rozdelená na dve podkapitoly. Organizáciu obrannej politiky,

inštitúcie, ktoré do nej spadajú, právomoci, ktoré jednotliví činitelia majú a podobne sú analyzované v prvej podkapitole. V rámci tejto podkapitoly sa venuje práca Európskej únii a aj NATO zároveň, s tým, že nemá za cieľ čisto opísať fungovanie, ale nájsť rozdiely, ktoré môžu mať za následok rýchlejšiu reakcie schopnosť NATO. Druhá podkapitola je venovaná financovaniu obranného sektoru v rámci NATO a Európskej únie, rozdielom, ktoré v systéme financovania sú a takisto využívanie týchto financií.

Posledná kapitola je venovaná vývoju Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky po líbyjskej kríze. Táto kapitola sa sústreďí na to, ako sa vyvinula situácia, či nastali nejaké štrukturálne zmeny alebo nastali nejaké zmeny v stratégiách Európskej únie. Cieľom tejto kapitoly je zistiť, či si zobrala Európska únia „ponaučenie“ z roku 2011 alebo aká bola jej reakcia na celú situáciu.

Po tejto kapitole nasleduje záver, v ktorom zhodnotím výsledky a zistenia tejto práce. Sústreďiť sa budem hlavne na to, či sa preukázali dlhodobé kritizované a opakované problémy SBOP na prípade Líbya a tým sa zároveň (aspoň čiastočne) potvrdili dôvody na túto kritiku a takisto či nejako ovplyvnila líbyjská kríza vývoj obrannej politiky Európskej únie a aké boli reakcie štátov na túto krízu.

V práci je využívaná hlavne komparácia, ktorá je následne využívaná pri porovnávaní NATO a Európskej únie v určitých aspektoch ich obrannej politiky, stratégie a reakcie na líbyjskú krízu. Rozdiely, ktoré sa tým zistili, pomáhajú zistiť a zdôrazniť problematické aspekty SBOP. Zdroje, ktoré sú využité v bakalárskej práci mi pomohli získať faktické informácie (ako napríklad rôzne časové osy alebo štatistiky ohľadom vojenského potenciálu Európskej únie) a okrem toho som bola schopná z týchto zdrojov získať informácie o viacerých perspektívach ohľadom SBOP, líbyjskej krízy a takisto o tom, ako by sa mali riešiť rôzne nedostatky SBOP a zefektívniť jej fungovanie.

V práci som vychádzala najmä z akademických článkov a textov, ale takisto aj z oficiálnych stránok Európskej únie, Európskej služby pre vonkajšiu činnosť a Severoatlantickej aliancie. Tieto oficiálne informácie mi poskytli vedomosti o krízovom manažmente a aké procesy prebiehajú v prípadoch akými bola líbyjská kríza. Vzhľadom na to, že téma je ešte stále pomerne čerstvá a aktuálna, boli zdroje týkajúce sa tejto problematiky pomerne obmedzené a väčšinou sa zameriavali na

obdobie pred líbyjskou krízou, na samotnú operáciu Unified Protector alebo na vplyv USA v rámci intervencie. Informácie z oficiálnych zdrojov a akademických článkov som následne dopĺňala rôznymi článkami na internetových stránkach, kedy som využila najmä pri získavaní bližších informácií o problémoch, ktoré nastávali v rámci rozhovorov o líbyjskej kríze v Európskej únii ale aj v NATO. Veľa z týchto zdrojov je práve z obdobia rozhovorov a preto môžu byť miestami ukrátené o informácie, ktoré mohli byť sprístupnené až neskôr. Poskytujú avšak obraz toho, aká naliehavá situácia sa udiala v marci 2011 a aká veľká bola nutnosť zaujať spoločné stanovisko, čo najskôr.

Takisto veľký počet zdrojov sa zameriava vyslovene na kritiku Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky zatiaľ, čo pri Severoatlantickej aliancii a líbyjskej kríze sa sústreďujú hlavne na pozitíva. Už len z tohto je jasné ako bola celkovo braná resp. prezentovaná reakcia EU a NATO. Ako zlyhanie SBOP a ako veľký úspech Severoatlantickej aliancie. A pritom práve EU bola nenahraditeľným darcom humanitárnej pomoci a do intervencie sa nezapojila polovica štátov Severoatlantickej aliancie.

Jedným z hlavných zdrojov, z ktorých som vychádzala bol zdroj „Wake up Call for CSDP?“ od Nicole Koenig. Autorka momentálne pracuje na Fakulte sociálnych a politických vied na Univerzite v Edinburgu a napísala viacero prác, ktoré sa zaoberajú témou Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a líbyjskej krízy. Okrem tohto jedného textu som využila aj jej prácu „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?“. Je dôležité poznamenať, že obidva texty sa sústreďujú na kritiku Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a snažia sa poukázať na to, čo sa má konkrétne zlepšiť v rámci SBOP. V obidvoch textoch tým pádom chýba istý pohľad na úspešnejšie prvky tejto politiky EU.

V bakalárskej práci sú využité aj odkazy na magisterskú prácu Lizettea van Loona „Libya: the EU's failure to act in concert“ pre Univerzitu Leiden. Táto magisterská práca analyzuje postoje štyroch hlavných hráčov v rámci Európskej únie (Veľkej Británie, Nemecka, Talianska a Francúzska) a faktory, ktoré mohli ovplyvniť ich postoje. Vzhľadom na to, že sa práca zameriava čiastočne aj na vnútornú aj na zahraničnú politiku a na to, aký rozsah práca reálne má, sú tieto analýzy pomerne povrchné. Viaceré body by si zaslúžili dôkladnejšie preskúmanie. Autor sa snažil

potvrdiť šesť hypotéz, ktoré si vymedzil už na začiatku, avšak tieto hypotézy podporoval analýzou len štyroch štátov, čo je samozrejme nedostatočný počet a teda nie je možné prehlasovať, že všeobecne platia.

„Opportunities lost, opportunities seized: the Libya crisis as Europe's perfect storm“ bol ďalšou kritickou analýzou, ktorá bola využitá pri výskume bakalárskej práce. Tento článok sa venoval plánom pre operáciu EUFOR a takisto prehláseniam a činom hlavných politických predstaviteľov Európskej únie. Bol to teda veľmi cenný materiál, pretože ako jeden z mála sa nezameriaval hlavne na nutnosť jednohlasného súhlasu v rámci SBOP, ale analyzoval ciele a stratégie Európskej únie a takisto vojenské možnosti, ktoré Európska únia má k dispozícii. Práve kvôli tomuto dôvodu bola veľmi dôležitá aj práca „Setting the Stage for Libyan Intervention: Implications for EU and NATO“. Obidva tieto texty majú avšak rovnaký nedostatok ako bol už niekoľkokrát spomenuté vyššie. Prílišná sústredenosť na kritiku Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a nedostatočné rozobratie úspechov.

Pokiaľ ide o problematiku NATO najdôležitejšie boli zdroje „NATO's Victory in Libya: The Right Way to Run an Intervention“ a „NATO in the Balkans and Libya“. Je potrebné poznamenať, že obidva zdroje sa zameriavali hlavne na úspechy NATO a chýba im teda kritickosť pokiaľ ide o fungovanie NATO, samotnú operáciu Unified Protector a takisto jej dôsledky. Hlavne druhý článok porovnáva situáciu v 90-tych rokoch a Balkánsku krízu a zameriava sa len na výrazný pokrok Severoatlantickej aliancie od tohto obdobia. Nerieši sa napríklad vôbec fakt, že polovica členských štátov sa do intervencie nezapojili.

Okrem nich som pri otázke NATO, čerpala najmä z oficiálnych stránok Severoatlantickej aliancie alebo mediálnych článkov z obdobia jednaní.

1. Reakcia na líbyjskú krízu

Vo februári 2011 prepukli v Líbyi nepokoje, ktoré boli súčasťou vlny demonštrácií v krajinách arabského sveta postupne sa šíriac od konca roku 2010.² Režim reagoval na prvé demonštrácie strelbou a snahou potlačiť ich. Postupne sa rebelom podarilo obsadiť celé mesto Benghazi a počiatočné demonštrácie sa vyvinuli v boje a povstania proti režimu.³ Režim pod vedením Muammara Kaddáfího reagoval násilnými útokmi, ktoré mali za následok viacero obetí a medzinárodné spoločenstvo následne muselo reagovať na túto situáciu. Táto kapitola sa zaoberá tým, ako medzinárodné spoločenstvo reagovalo, ako prebiehali jednania a čo predchádzalo medzinárodnej intervencii do Líbye, ktorá mala za následok zmenu režimu a smrť diktátora Muammara Kaddáfího. V prvej časti kapitoly sa práca sústreďí na vývoj v rámci Európskej únie a následne v druhej sekcii na vývoj v rámci Severoatlantickej aliancie.

1. Európska únia

Násilná reakcia Kaddáfího na protesty v meste Benghazi vyvolala pohoršenie na medzinárodnej scéne. V priebehu prvých pár dní sa medzinárodná komunita začala postupne vyjadrovať a odmietat tieto činy. Jednou z prvých, ktorí podali oficiálne vyhlásenie bola Catherine Ashtonová, ktorá v tom období pôsobila na poste Vysokého predstaviteľa Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. Vyhlásenie bolo vydané už 20. februára 2011 a hovorila v ňom, že Únia je „*extrémne znepokojená tým, ako sa vyvíjajú udalosti v Líbyi*“⁴ a žiadala líbyjských hlavných predstaviteľov, aby sa vzdali využívania násillia proti povstalcom. Zároveň s tým prerušila Európska únia akékoľvek rokovania s Líbyou.⁵ Postupne sa s podobnými prehláseniami pridali k Ashotonovej aj ďalší medzinárodní ale aj európski predstavitelia. 21. februára sa ku

² George Joffé, „The Arab Spring in North Africa: origins and prospects,“ *Journal of North African Studies* 16, 4 (2011): 523-524.

³ Alex J. Bellamy, Paul D. Williams, „The New Politics of Protection? Côte d'Ivoire, Libya and the Responsibility to Protect,“ *International Affairs* 87, 4 (2011): 838.

⁴ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?“, *The International Spectator* 46, 4 (2011): 4. (‘extremely concerned by the events unfolding in Libya’)

⁵ Lizette van Loon, „Libya: the EU’s failure to act in concert“ (Magisterská práca, Leiden University, 2013): 22.

Ashtonovej pridáva predseda Európskej rady Herman Van Rompuy a o dva dni neskôr aj predseda Európskej komisie José Manuel Barroso.⁶

Dôležitým medzníkom bol 25-26. február, kedy bola v Rade bezpečnosti OSN schválená Rezolúcia 1970. Rezolúcia zavádzala embargo na zbrane, zákaz cestovania pre osoby uvedené v prílohe Rezolúcie a takisto zmrazenie líbyjských účtov týchto osôb v zahraničí, vyzývala členské štáty na poskytnutie humanitárnej pomoci a zároveň rozhodla, že daná situácia spadá od 15. februára pod Medzinárodný trestný súd.⁷ Európska únia prijala a implementovala Rezolúciu 28. februára 2011.⁸

V tomto období sa takisto začali objavovať správy, že Veľká Británia na čele s Cameronom sa dohaduje so Spojenými štátmi na „koordinácii možných multilaterálnych krokov“.⁹ Zaujímavé na tomto je, že správy o týchto rozhovoroch o spolupráci medzi hlavnými predstaviteľmi Veľkej Británie a USA sa vzťahovali na obdobie, kedy sa ešte neuskutočnil summit Európskej únie ohľadom líbyjskej krízy. Ukazuje to práve to, že niektoré štáty na podobné situácie reagujú a rozhodujú primárne sami za seba. Európska únia a summit sú až druhoradé, čo je samozrejme takisto podstatný problém pri snahách vytvoriť jednotný postoj.

Postupne začalo byť jasné, že hlavne Veľká Británia a Francúzsko budú v rámci Európskej únie presadzovať rásnejší postup a rásnejšie riešenie. Už 9. marca prehlasuje Cameron v House of Commons, že Veľká Británia je podporovateľom a zástancom bezletovej zóny nad Líbyou.¹⁰ Francúzsko na druhú stranu už 10. marca uznáva Transitional National Council (ďalej už len ako TNC) ako jediného legitímneho reprezentanta Líbye a dochádza k vzájomnej výmene veľvyslancov.¹¹ Okrem toho posielajú v ten istý deň Cameron a Sarkozy list Európskej komisii, v ktorom žiadali aj zvyšné štáty Európskej únie, ich spojenci a takisto aj arabské a africké štáty, aby podporili bezletovú zónu.¹²

Dňa 11. marca sa uskutočnilo Mimoriadne stretnutie Európskej rady, kde mali štáty „preskúmať všetky potrebné možnosti, za predpokladu, že je preukázateľná

---

⁶ Ibid., 183.

⁷ „Resolution 1970“, United Nations, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1970\(2011\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1970(2011)), (stiahnuté, 11.12.2014).

⁸ Lizette van Loon, „Libya: the EU’s failure to act in concert“, 22.

⁹ „Libya: David Cameron and Barack Obama discuss how to depose Gaddafi“, The Telegraph, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/libya/8346822/Libya-David-Cameron-and-Barack-Obama-discuss-how-to-depose-Gaddafi.html> (stiahnuté, 11.12.2014).

¹⁰ Lizette van Loon, „Libya: the EU’s failure to act in concert“, 31.

¹¹ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 185.

¹² Lizette van Loon, „Libya: the EU’s failure to act in concert“, 25.

potreba, jasný legálny základ a podpora z regiónu“.¹³ Viaceré štáty aj s Vysokou predstaviteľkou Ashtonovou sa po tomto stretnutí postavili proti návrhu bezletovej zóny.¹⁴ Hovorca Ashotonovej sa takisto vyjadril v reakcii na uznanie TNC Francúzskom, že sa „nemôžeme jednostranne hnať do uznávania skupín.“¹⁵ Angela Merkelová sa vtedy o bezletovej zóne vyjadrila nasledovne: „Čo ak vytvoríme bezletovú zónu a nebude fungovať? Pošleme tam pozemné jednotky? Musíme to premyslieť. Prečo by sme mali intervenovať v Líbyi, keď neintervenujeme inde?“¹⁶ Nemecko presadzovalo skôr prísnejšie sankcie než vojenskú intervenciu. Toto bolo badateľné už od februára, kedy žiadali striktnejšie zavedenie sankcií po implementácii Rezolúcie 1970.¹⁷

Dôsledkom tejto opozície z viacerých strán Európskej únie proti intervencii nikdy ani nedošlo k zapojeniu Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a ani to nebolo súčasťou rozhovorov.¹⁸ Napriek rôznym výhradám boli štáty schopné dohodnúť sa na tom, že Kaddáfí by mal odstúpiť, pretože stratil svoju legitimitu, a takisto privítali TNC, aj keď ho stále ešte oficiálne členské štáty Európskej únie neuznali.¹⁹

Ďalším zlomom bolo prijatie Rezolúcie 1973 17. marca Radou bezpečnosti OSN, ktorá mala za cieľ zaviesť bezletovú zónu, autorizovala všetky potrebné prostriedky na zabezpečenie a ochranu civilistov, sprísnenie a vynútenie embarga na zbrane a ďalšie zmrazenie účtov.²⁰ Prijatie tejto rezolúcie malo takisto za následok zmenu postoja Catherine Ashtonovej a Európskej únie, keď sa v ten istý deň Vysoká predstaviteľka vyjadrila v prospech intervencie.²¹ Dôležité je takisto podotknúť, že Nemecko svoj postoj nezmenilo a na intervencii sa zúčastňovať neplánovalo.

V tom období avšak bolo takisto členom Rady bezpečnosti a preto sa pri hlasovaní o Rezolúcii zdržalo hlasovania.²² V Rade bezpečnosti OSN je potrebných 9 hlasov (vrátane súhlasu všetkých stálych členov) na odsúhlasenie Rezolúcie.²³

---

¹³ Ibid., 23.

¹⁴ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 184.

¹⁵ Lizette van Loon, „Libya: the EU's failure to act in concert“, 25.

¹⁶ Ibid., 36-37.

¹⁷ Ibid., 36.

¹⁸ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 185.

¹⁹ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?“, 4.

²⁰ „Resolution 1973“, United Nations, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1973\(2011\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1973(2011)), (stiahnuté 11.12.2014).

²¹ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 184.

²² Ibid., 185.

²³ „Voting System and Records“, Security Council, <http://www.un.org/en/sc/meetings/voting.shtml> (stiahnuté, 11.12.2014).

Vzhľadom na to, že Nemecko nie je stálym členom Rady bezpečnosti, aj v prípade ak by hlasovali proti, Rezolúcii by nijako nezabránili.²⁴

Po presadení Rezolúcie 1973 začala medzinárodná koalícia na čele s USA, Francúzskom a Veľkou Britániou od 19. marca podnikat' vzdušné útoky na rôzne strategické miesta v Líbyi.²⁵ V ten istý deň pozval Sarkozy viacerých hlavných predstaviteľov na mimoriadne stretnutie do Paríža, na ktorom Francúzsko oznámilo, že sa bude podieľať na intervencii do Líbye a kde sa Sarkozy pokúsil vytvoriť koalíciu štátov, ktorá by bola sa do toho takisto zapojila.²⁶ Nemecko sa takisto vyjadrilo, že svoj názor nemení a nebude sa na útokoch proti Líbyi podieľať. *„Ako všetci viete Nemecko sa nezúčastní na žiadnych vojenských prostriedkoch a z tohto jediného dôvodu sme sa nepodieľali na hlasovaní. Naša absencia by avšak nemala byť zamieňaná za neutralitu.“*²⁷

Van Rompuy v ten istý deň prehlásil, že Európska únia je pripravená na ďalšiu humanitárnu pomoc Líbyi. Táto humanitárna pomoc mala byť poskytnutá vo forme vojenskej misie EUFOR, ktorá bola Radou odsúhlasená 1. apríla.²⁸ Operácia EUFOR sa mala postarať o evakuáciu a pohyb násilne presídlených osôb a podporovať rôzne humanitárne organizácie a agentúry, ktoré pôsobili v Líbyi.²⁹ Táto operácia bola avšak veľmi diskutovanou témou, pretože zahŕňala možné vysadenie Battlegroups a spadala pod SBOP. Plánovanie samotnej operácia nakoniec ani nebolo dokončené, keďže OSN ani nikdy nepožadovalo jej zavedenie. Šéfka humanitárnej pomoci pre OSN Valerie Amos sa dokonca vyjadrila, že EUFOR a zapojenie európskych jednotiek *„považujú len za poslednú možnosť“*.³⁰ Napriek neúspechu tejto misie hrala Európska únia v Líbyi v oblasti humanitárnej pomoci výraznú úlohu. Európska únia bola totižto najväčší darca humanitárnej pomoci a investovala 152 miliárd eur na tieto účely.³¹

Bolo by avšak mylné tvrdiť, že sa Európska únia inak ako v rámci humanitárnej pomoci nezapojila. Netreba zabúdať, že Európska únia predstavovala dôležitého hráča, keď sa zavádzali sankcie proti Kaddáfího režimu. Postupne ich zvyšovali počas celého

²⁴ Adolf Novotný, „Teorie a praxe mezinárodních vztahů“, (Bratislava: EUROKÓDEX, s.r.o., 2011): 243.

²⁵ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?“, 3.

²⁶ Lizette van Loon, „Libya: the EU's failure to act in concert“, 25.

²⁷ Ibid., 37.

²⁸ Ibid., 23.

²⁹ „EUFOR Libya als bedeutsamer Testfall für die GSVP?“, Stiftung Wissenschaft und Politik, <http://www.swp-berlin.org/de/publikationen/kurz-gesagt/eufor-libya-als-bedeutsamer-testfall-fuer-die-gsvp.html> (stiahnuté, 7.12.2014.)

³⁰ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 187.

³¹ Ibid., 188.

marca a 24. dokonca adoptovali aj Rezolúciu 1973, ktorá zavádzala bezletovú zónu a ďalšie rozšírenie sankcií.³²

Pokiaľ ide o štáty Európskej únie, ktoré sa chceli zapojiť do vojenskej intervencie v Líbyi, museli tak urobiť samostatne, v rámci medzinárodnej koalície alebo v rámci NATO. Severoatlantická aliancia prebrala vedenie nad operáciami v Líbyi koncom marca.

2. Severoatlantická aliancia

Od začiatku líbyjskej krízy bolo možné pozorovať, že štáty ako USA, Veľká Británia a Francúzsko budú presadzovať róznejšie kroky. Počiatkom marca sa práve tieto štáty snažili o presadenie bezletovej zóny a zapojenie vojenských síl v Líbyi. Generálny tajomník Severoatlantickej aliancie Anders Fogh Rasmussen avšak ešte 3. marca prehlásil, že NATO nemá záujem intervenovať do Líbye. Napriek tomu dodal, že tak ako vždy podnikla Severoatlantická aliancia určité plánovanie „pre všetky prípady“.³³

Najmä Francúzsko sa spočiatku snažilo presadiť vojenskú operáciu a bezletovú zónu v rámci Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie, avšak po jednaniach 11. marca bolo jasné, že sa Európska únia na vojenskej misii nedohodne. Viaceré krajiny mali avšak výhrady voči zapojeniu Severoatlantickej aliancie a aj USA reagovalo v rámci NATO veľmi opatrne.³⁴

V tomto období sa NATO podieľalo hlavne na pozorovacích misiách a vyslalo viacero lodí na podporu monitorovania. Zmena teda takisto prišla až po prijatí Rezolúcie 1973 17.3.2011 a po tom, čo sa o dva dni neskôr Spojené štáty spolu s inými členmi OSN zapájajú do leteckých útokov na území Líbye.³⁵ Viaceré štáty (vrátane USA) začali následne požadovať, aby boli tieto útoky prevzaté vedením NATO.³⁶

---

³² Ibid., 188.

³³ Madelene Lindtröm a Kristina Zetterlund, „Setting the Stage for the Military Intervention in Libya: Decisions Made and Their Implications for the EU and NATO“, (Stockholm: FOI, 2012): 55.

³⁴ Ibid., 55.

³⁵ „NATO and Libya“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_71652.htm# (stiahnuté, 9.12.2014).

³⁶ „NATO’s Victory in Libya: The Right Way to Run an Intervention“, Foreign Affairs, <http://www.foreignaffairs.com/articles/137073/ivo-h-daalder-and-james-g-stavridis/natos-victory-in-libya> (stiahnuté, 7.12.2014).

Jednania o vojenskej misii pod krídlami NATO teda začali krátko po prijatí Rezolúcie 1973, ktorú samo prijalo 22. marca³⁷ a už 24. marca sa NATO rozhodlo, že preberie velenie nad presadzovaním bezletovej zóny v Líbyi.³⁸ O tri dni neskôr odsúhlasilo NATO preberanie velenia nad celkovou misiou v Líbyi a od 31. marca bola spustená operácia Unified Protector na území Líbye.³⁹ Táto operácia následne zjednotila už prebiehajúce misie Francúzska, Veľkej Británie a USA, ktoré boli koordinované práve Spojenými štátmi.⁴⁰

Rozhovory ohľadom misie Unified Protector sa avšak nezaobišli bez komplikácií. Nemecko sa stále odmietalo podieľať na intervencii, avšak rozhodlo sa neblokovať rozhodnutia NATO. Zároveň začali podnikáť pozorovacie misie v Afganistane, čím uvoľnili viacero jednotiek Severoatlantickej aliancie, ktoré sa následne mohli zúčastniť misie v Líbyi.⁴¹

Ďalším problémom bola aj otázka Turecka, ktoré reagovalo veľmi opatrne vzhľadom na to, že patrí medzi arabské krajiny. Viaceré štáty z Arabskej ligy zdieľali tento postoj a francúzsky minister zahraničných vecí sa vyjadril, že „*si Arabská liga neželá, aby bola operácia kompletne pod vedením NATO*“.⁴² Turecko sa snažilo zabrzdiť vojenskú intervenciu, avšak nakoniec boli schopní s NATO uzatvoriť kompromis s tým, že útoky na Líbyu mali byť limitované na ochranu obyvateľov a civilistov, zavedenie embarga na zbrane a zabezpečenie humanitárnej pomoci.⁴³ Toto umožnilo Aliancii zavedenie bezletovej zóny a následné rozdelenie úloh a presné plány misie boli prediskutované na Londýnskej konferencii 29. marca.⁴⁴

Celkovo sa do operácie Unified Protector zapojilo 14 krajín Aliancie, čo zároveň znamená, že 50% členských štátov do Líbye neintervenovalo. Do samotných leteckých útokov sa zapojilo len osem krajín, a to konkrétne USA, Kanada, Dánsko, Francúzsko,

³⁷ Sten Rynning, „Coalitions, institutions and big tents: the new strategic reality of armed intervention“, 61.

³⁸ „NATO and Libya“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_71652.htm# (stiahnuté, 9.12.2014).

³⁹ „NATO's Victory in Libya: The Right Way to Run an Intervention“, Foreign Affairs, <http://www.foreignaffairs.com/articles/137073/ivo-h-daalder-and-james-g-stavridis/natos-victory-in-libya> (stiahnuté, 7.12.2014).

⁴⁰ Madelene Lindtröm a Kristina Zetterlund, „Setting the Stage for the Military Intervention in Libya: Decisions Made and Their Implications for the EU and NATO“, (Stockholm: FOI, 2012): 54.

⁴¹ Lizette van Loon, „Libya: the EU's failure to act in concert“, 38.

⁴² Ibid., 25.

⁴³ „Turkey backs NATO Command of Libya Operations“, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2011/03/2011324185612655172.html> (4.12.2014).

⁴⁴ Sten Rynning, „Coalitions, institutions and big tents: the new strategic reality of armed intervention“, 62.

Taliansko, Nórsko, Veľká Británia a Belgicko. Zvyšných šesť (Bulharsko, Grécko, Holandsko, Rumunsko, Španielsko a Turecko) poskytlo námorné alebo letecké posily.⁴⁵

Politická moc v rámci operácie bola prenechaná na Libya Contact Group (ďalej ako LCG), ktorá bola vytvorená práve na Londýnskej konferencii. Do tejto skupiny patrili predstavitelia OSN, Arabskej ligy, NATO, EU a Organizácie islamskej spolupráce. Severoatlantická rada mala mať na druhú stranu na starosti vedenie vojenskej operácie a realizovanie rozhodnutí LCG.⁴⁶

Dňa 14. apríla sa ministri zahraničných vecí v rámci NATO a ich zahraniční partneri dohodli, že použijú všetky potrebné prostriedky na to, aby vykonali mandát, ktorý im dala OSN.⁴⁷ Veľká Británia a Francúzsko stále tlačili na zintenzívnenie útokov proti Kaddáfímu v rámci operácie napriek tomu, že útoky mali byť pôvodne limitované na obranu civilistov. Krajiny ako Nemecko a Rusko neustále proti tomu varovali.⁴⁸ Operácia Unified Protector bola následne ukončená 31. októbra 2011 po ôsmych mesiacoch útokov a bojov.⁴⁹

---

⁴⁵ Ibid., 62.

⁴⁶ Sten Rynning, „Coalitions, institutions and big tents: the new strategic reality of armed intervention“, 61.

⁴⁷ „NATO and Libya“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_71652.htm# (stiahnuté, 9.12.2014).

⁴⁸ Gabrielle Gurian, „NATO in the Balkans and Libya: Lessons to be Learned and Applied“, *Jackson School Journal of International Studies* 2, 2 (2011): 18.

⁴⁹ „NATO's Victory in Libya: The Right Way to Run an Intervention“, *Foreign Affairs*, <http://www.foreignaffairs.com/articles/137073/ivo-h-daalder-and-james-g-stavridis/natos-victory-in-libya> (stiahnuté, 7.12.2014).

2. Štrukturálne problémy

Nasledujúca kapitola sa zaoberá štrukturálnymi aspektmi, ktoré boli dlhodobejšie vytýkané Európskej únii ako nedostatočné a neefektívne. Práve tieto aspekty a dôvody, kvôli ktorým bola SBOP kritizovaná, sa následne prejavili počas líbyjskej krízy a prispeli k tomu, že mnohí považujú práve túto situáciu za zlyhanie Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EU. Niektorí politici sa dokonca vyjadrili, že *„Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika zomrela v Líbyi – musíme si len zvolit' piesočnú dunu, pod ktorou ju môžeme zakopať.“*⁵⁰

Táto kapitola sa zameriava na inštitucionálnu štruktúru EU aj NATO, právomoci jednotlivých predstaviteľov SBOP a Severoatlantickej rady (ďalej len NAC) a krízový manažment obidvoch organizácií. V druhej časti je zameraná hlavne na financovanie misií a fungovania politiky, vytváranie jednotiek a vojenských skupín a takisto vojenské kapacity obidvoch organizácií, ktoré sú výrazne ovplyvnené týmto financovaním.

1. Inštitucionálna štruktúra a organizácia SBOP

*„V priebehu dvoch týždňov od začiatku krízy v Líbyi, NATO vraj pripravilo štyri možné akcieschopné plány, v porovnaní s dvomi mesiacmi, ktoré trvali Európskej únii dosiahnuť tú istú plánovaciu fázu.“*⁵¹

Napriek tomu, že viacerí očakávali, že Lisabonská zmluva vyrieši inštitucionálne problémy, líbyjská kríza dokázala pravý opak. Nielenže tieto nedostatky pretrvali naďalej, v niektorých prípadoch je možné povedať, že sa ešte zhoršili. Trvalo takmer mesiac od vypuknutia krízy v Líbyi, kým sa predstavitelia členských štátov vôbec stretli na summite a ani tam sa následne nedohodli.

Lisabon takisto potvrdil vedúcu úlohu NATO a to, že Európska únia má pôsobiť ako jeho alternatíva.⁵² Ako sa už vyššie spomínalo, viaceré štáty Arabskej ligy si neželali zapojenie NATO a NATO ešte na začiatku marca tvrdilo, že do Líbye intervenovať nechce. Tým pádom by bola Európska únia v tejto situácii jasnou

⁵⁰ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence“, 3.

⁵¹ Madelene Lindtröm a Kristina Zetterlund, „Setting the Stage for the Military Intervention in Libya: Decisions Made and Their Implications for the EU and NATO“, 53.

⁵² Derek E.Mix, „The European Union: Foreign and Security Policy“, (Washington: Congressional Research Service, 2013): 10.

alternatívou. Pokiaľ sa na chvíľku prehliadne fakt, že Európska únia nemala kapacity na to, aby nahradila NATO, viaceré štáty EU ani nemali záujem o vojenskú misiu s cieľom intervenovať a presadzovali skôr misiu zabezpečujúcu humanitárnu pomoc. Aj vytvorenie tejto operácie avšak trvalo mesiace a nakoniec ani nebola spustená.

Od začiatku decembra 2010 je spustená Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ďalej ESVČ), ktorá bola vytvorená Lisabonskou zmluvou. Na čele tejto inštitúcie je Vysoký predstaviteľ EU pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a práve tento orgán mu mal pomôcť v koordinácii a implementácii zahraničnej politiky.⁵³ V rámci ESVČ sa mali riešiť otázky plánovania krízového manažmentu, či už ide o vojenské alebo civilné misie. Lisabon takisto znamenal, že toto plánovanie už nespadá pod Sekretariát Rady ale pod Vysokého predstaviteľa.⁵⁴

Čo zostáva rovnaké aj po Lisabonskej zmluve je hlavný rozhodovací orgán. Európska rada zostáva naďalej inštitúciou, ktorá má posledné slovo a tieto rozhodnutia vytvára na základe návrhov, ktoré jej má predkladať Vysoký predstaviteľ. Ten má následne tieto rozhodnutia vykonať.⁵⁵

V prípade, že Rada rozhodne, že sa vytvorí spolupráca v rámci vojenskej operácie preberá následný rozhodovací proces Rada zahraničných vecí, ktorá je jedinou inštitúciou s mocou rozhodnúť akcie a pozície (inštrumenty zahraničnej politiky Európskej únie).⁵⁶ Rada zahraničných vecí je tvorená ministrami zahraničných vecí, obrany a rozvoja členských štátov EU a predsedá jej vysoký predstaviteľ.⁵⁷ Zároveň pri týchto jednaniach radí Rade Politický a bezpečnostný výbor,⁵⁸ ktorému stále predsedá ESVČ, a navrhuje rôzne možnosti misie.⁵⁹ Avšak v prípade líbyjskej krízy a počiatkových rozhovorov tieto mechanizmy neboli vôbec zapojené. Žiadny návrh na zapojenie SBOP nebol nikdy predstretý.⁶⁰

Práve v tomto prípade je viditeľný rozdiel medzi Európskou úniou a Severoatlantickou alianciou. Pri krízovom manažmente NATO sa spúšťa do obehu 6-

⁵³ Ibid., 3.

⁵⁴ Ibid., 11.

⁵⁵ „Implementation of the CFSP and ESDP“, Europa, http://europa.eu/legislation_summaries/foreign_and_security_policy/cfsp_and_esdp_implementation/ (stiahnuté, 6.12.2014).

⁵⁶ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 180.

⁵⁷ „Foreign Affairs Council“, EEAS, http://eeas.europa.eu/fac/index_en.htm (stiahnuté, 10.12.2014).

⁵⁸ „Implementation of the CFSP and ESDP“, Europa, http://europa.eu/legislation_summaries/foreign_and_security_policy/cfsp_and_esdp_implementation/ (stiahnuté, 6.12.2014).

⁵⁹ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 180.

⁶⁰ Lizette van Loon, „Libya: the EU’s failure to act in concert“, 5.

bodový proces, v ktorom sa najprv rozhoduje, či je alebo nie je dôvod na obavy a v prípade ak sa Severoatlantická rada zhodne na tom, že je, prechádza sa do druhej fázy. Už hneď v tejto druhej fáze začínajú inštrumenty NATO hodnotiť situáciu a vytvárať návrhy, ako ju vyriešiť. Tieto návrhy a podklady sú pripravované v rámci Vrchného veliteľstva spojeneckých síl v Európe (ďalej ako SHAPE), ktoré je centrálou vojenských operácii NATO. Až po tom, čo sú vytvorené návrhy, dochádza k hlasovaniu v rámci NAC a ak sa misia odsúhlasí, aj k jej následnému implementovaniu.⁶¹

Práve táto organizácia môže byť jedným z dôvodov, prečo je veľmi badateľný rozdiel v čase, ktorý zaberie naplánovať misiu v rámci NATO a Európskej únie. Severoatlantická aliancia sa primárne sústreďí na vytváranie misií vo všetkých prípadoch, kde Severoatlantická rada zhodnotí, že daná situácia predstavuje istú hrozbu. Tento mechanizmus sa vykonáva aj v prípadoch, že tieto plány vôbec nemusia byť implementované. Európska únia musí najprv prejsť komplikovaným procesom, v ktorom Európska rada rozhodne, či sa vôbec bude vytvárať spoločná politika a až následne sa začína s jej plánovaním.

V prípade líbyjskej krízy existovali avšak také rozdiely a postoje v rámci členských štátov, že už len rozhodnutie sa na vytvorení spoločnej misie a postoja bolo v podstate nemožné a keď už došlo k odsúhlaseniu operácie EUFOR Líbya, došlo k tomu až mesiac a pol po vzniku samotného konfliktu. Je avšak nutné povedať, že pri rozhovoroch NATO už prebiehali vojenské útoky a misie v Líbyi. NATO teda nevytváralo úplne novú misiu, ale išlo skôr o dohodnutie podmienok, za ktorých boli štáty ochotné pripustiť, aby Severoatlantická aliancia tieto misie prebrala a začala viesť. Samozrejme faktorom, ktorý vplýva na plánovanie je aj dostatok, resp. nedostatok expertov, ktorí sú schopní vytvoriť takéto plány a návrhy. Tomuto aspektu sa avšak budem venovať až v ďalšej časti tejto kapitoly.

Druhý podstatný rozdiel je práve v samotnej existencii SHAPE. Európska únia nemá k dispozícii jednu centrálnu inštitúciu, pod ktorú by spadali všetky orgány, ktoré majú na starosti vojenskú expertízu a plánovanie misií (či už vojenských alebo civilných). *„Líbyjská kríza zdôraznila nedostatok stálych plánovacích štruktúr Európskej únie, čo brzdí pokročilé plánovanie a, v konečnom dôsledku, rýchlu reakciu*

---

⁶¹ „NATO’s Assessment of a Crisis and Development of Response Strategies,“ NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_75565.htm (stiahnuté, 7.12.2014).

na krízu.⁶² Práve táto neexistencia jednotných štruktúr a presného plánu pre krízový manažment, ešte viac spomaľujú a komplikujú vytváranie jednotného postoja.

Následkom (alebo dôvodom) obidvoch týchto aspektov je aj nedostatok komunikácie medzi hlavnými predstaviteľmi jednotlivých inštitúcií a nedostatok koordinácie v rámci SBOP. Veľmi jasne viditeľné je to aj pri líbyjskej kríze, kedy vydávali separátne vyhlásenia Ashtonová, van Rompuy a Barroso, ktoré navyše pôsobili veľmi nekoordinovane.⁶³ Podľa Nigela Faragea v situácii, kedy sa vydávali vyhlásenia ohľadom cieľa intervencie, van Rompuy tvrdil, že cieľom je zmena režimu v Líbyi zatiaľ, čo Ashtonová týmto tvrdeniam odporovala a stavala sa len za humanitárnu pomoc.⁶⁴

Pri vyhláseniach Nigela Faragea je avšak potrebné povedať, že je dosť obtiažne nájsť iné zdroje, ktoré by podporovali jeho výroky ohľadom vyhlásení Catherine Ashtonovej a zároveň by naznačovali, že sa vyjadrovala proti zmene režimu. Dokonca sám Barroso sa vyjadril, že všetky európske štáty sa zhodli, že Kaddáfí by mal byť zbavený moci. Sám ale uznal, že nie všetky štáty boli ochotné zapojiť sa do intervencie a že pri jednaniach boli prezentované výrazne rozdielne názory viacerých členských štátov na líbyjskú krízu.⁶⁵

V prípade, že by sa výroky Nigela Faragea preukázali ako nepravdivé, bolo počas líbyjskej krízy stále výrazne jasné, že Európska únia nemala pri jednaniach o zavedení a presadzovaní bezletovej zóny jeden silný spoločný hlas. Napriek tomu, boli štáty schopné dohodnúť sa na poskytnutí humanitárnej misie a teda otázka naďalej zostáva, čo je teda naozaj jeden hlas Európskej únie, ako to pôvodne zamýšľala Lisabonská zmluva? Faktom takisto je, že sa k záležitostiam zahraničnej politiky vyjadrujú až traja hlavný predstavitelia Európskej únie a ako sa k tomuto vyjadril jeden európsky diplomat „*toto nie je to, čo rozumieme pod 'hovorením jedným hlasom'*“.⁶⁶ Práve na túto mnoho početnosť európskych hlasov a hlavných predstaviteľov sa vzťahuje slávny výrok Henryho Kissingera: „*Komu máme zavolať ak chceme hovoriť s Európou?*“⁶⁷. Koho výroky treba následne brať vážne?

⁶² Madelene Lindtröm a Kristina Zetterlund, „Setting the Stage for the Military Intervention in Libya: Decisions Made and Their Implications for the EU and NATO“, 53.

⁶³ Erik Brattberg, „Opportunities lost, opportunities seized: the Libya crisis as Europe's perfect storm“ (Brusel: Policy Brief, 2011): 2.

⁶⁴ „Nigel Farage: Regime change in Libya is van Rompuy's military aim,“ Youtube, https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=4VctsaZYpsU (stiahnuté, 22.12.2014).

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence“, 8.

⁶⁷ Lizette van Loon, „Libya: the EU's failure to act in concert“, 51.

Post Vysokého predstaviteľa EU pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku mal práve tento nedostatok v komunikácii odstrániť, či už ide o komunikáciu medzi ESVČ a Komisiou alebo inými inštitúciami SBOP. Ako sa avšak ukazuje, je možné, že sa stal len niečím, čo situáciu ešte viac komplikuje. Jeden francúzsky diplomat sa dokonca vyjadril, že „*predtým bol komisár pre vonkajšie vzťahy súčasťou Komisie. Teraz je niečo ako extra vrstva medzi Komisiou a EVSČ.*“⁶⁸ Okrem toho vraj Vysoký predstaviteľ často chýba na stretnutiach, na ktorých má práve získavať informácie a tie sprostredkovať ďalej.⁶⁹

Okrem problému komunikácie vychádza na povrch aj ďalší faktor, ktorým sú nedostatočné právomoci európskych inštitúcií v rámci SBOP. Vzhľadom na to, ako sa už skôr spomínalo, že chýba v Európskej únii jednotný rozhodovací orgán resp. centrála SBOP, je rozhodovací proces veľmi komplikovaný. Vysoký predstaviteľ a ESVČ pri ňom reálne nemajú žiadne rozhodovacie právomoci. V diskusiách o misii a plánoch ohľadom rekonštrukcie Líbye v septembri 2011 bola práve Vysoká predstaviteľka kritizovaná za príliš pomalé vytvorenie spoločného stanoviska.⁷⁰ Hlavným rozhodovacím orgánom je avšak Európska rada a následne Rada zahraničných vecí, preto je obviňovanie hlavne Vysokého predstaviteľa za pomalú reakciu EU pomerne neopodstatnené.

Na druhú stranu je treba podotknúť, že v prípade Severoatlantickej aliancie je hlavným rozhodovacím orgánom Severoatlantická rada, v ktorej takisto rozhodujú jednohlasne členské štáty pri krízových situáciách alebo vytváraní spoločnej misie. Tieto rozhodnutia sú vykonávané na základe návrhov a rád, ktoré im predostiera Vrchný veliteľ spojeneckých síl, ktorý je zodpovedný za velenie vojenským operáciám.⁷¹ Avšak pri rozhovoroch o líbyjskej misii v rámci NATO bol Generálny tajomník Aliancie, ktorý je na čele týchto jednaní a NAC, na rozdiel od Vysokého predstaviteľa, chválený za to, že k týmto rozhovorom vedel členské štáty prinútiť. V jednom prípade vraj dokonca tak silno kritizoval pozície Francúzska a Nemecka, až prinútil predstaviteľov týchto krajín „*opustiť stretnutie v hneve*“.⁷²

⁶⁸ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence“, 9.

⁶⁹ Ibid., 8.

⁷⁰ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 188.

⁷¹ „NATO’s Assessment of a Crisis and Development of Response Strategies“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_75565.htm (stiahnuté, 7.12.2014).

⁷² Madelene Lindtröm a Kristina Zetterlund, „Setting the Stage for the Military Intervention in Libya: Decisions Made and Their Implications for the EU and NATO“, 55.

Takáto silná ruka pri Európskej únii chýbala. V prípade Líbye sa dokonca viacerí vyjadrovali, že rozhodovací proces bol „*zmonopolizovaný Európskou radou*“.⁷³ Keď sa niektorí pýtali na úlohu ESVČ pri líbyjskej misii, poradca Komisie na to reagoval, že počiatocne (pred EUFOR) mala len limitované postavenie.⁷⁴ Predseda Európskej rady van Rompuy vraj predstavoval pri rozhodovaniach len akéhosi koordinátora francúzskej a britskej zahraničnej politiky.⁷⁵ Na rozdiel od NATO nebol v Európskej únii nikto, kto by ich mohol usmerniť.

Avšak líbyjská kríza je ukázkovým prípadom toho, že nezhoda na jednej úrovni nemusí znamenať zabránenie vytvorenia spoločnej politiky na druhej. Napriek tomu, že sa Európska únia nebola schopná dohodnúť ohľadom intervencie, boli schopní odsúhlasiť vytvorenie vojenskej misie, ktorá mala zabezpečiť humanitárnu pomoc. Na druhú stranu, aj keď sa mala sústrediť na humanitárnu pomoc, bol EUFOR Líbya pomerne kontroverznou misiou. V rámci nej sa totižto hovorilo o vyslaní Battlegroups, ktoré dovtedy neboli od ich založenia využité ani raz. Battlegroups sú vojenské zložky Európskej únie, ktoré majú slúžiť na rýchlu reakciu v prípade núdze. Väčšinou sa skladajú z 1500-2500 osôb a vytvára ich buď jeden štát alebo skupina štátov.⁷⁶ Dôležité je takisto poznamenať, že tieto vojenské jednotky majú pohotovosť šesť mesiacov a vždy za nich zodpovedá iná skupina štátov.⁷⁷ Proti ich vyslaniu sa avšak medzi inými postavili aj Švédsko a Fínsko, pod ktoré vtedy Battlegroups patrili, a poukazovali na nejasné hranice medzi vojenskými a humanitárnymi sférami.⁷⁸

Dá sa povedať, že všetky tieto aspekty sú avšak len dôsledkom toho, že Európska únia sama nemá jasne definované to, na aký typ misii sa chce zameriavať. Či naozaj plánuje a chce aby mala funkčnú a efektívnu Spoločnú bezpečnostnú a obrannú, ktorá má byť schopná rýchlo a efektívne reagovať v krízových situáciách, kedy je potrebné dohodnúť spoločné stanovisko v priebehu pár dní a môže byť potrebná intervencia alebo nie. Faktom predsa len zostáva, že doteraz neboli niektoré zložky SBOP (ako napríklad už spomínané Battlegroups) ešte nikdy použité.⁷⁹ Dokonca

⁷³ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 190.

⁷⁴ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence“, 8.

⁷⁵ Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 190.

⁷⁶ „The role of EU Battlegroups in European Defence“, ISIS Europe, http://isis-europe.eu/wp-content/uploads/2014/08/esr_56.pdf (stiahnuté, 13.12.2014).

⁷⁷ Nicole Koenig, „Libya: A wakeup call for CSDP?“ (Brusel: TEPSA Brief, 2012): 2.

⁷⁸ Ibid., 3.

⁷⁹ Derek E.Mix, „The European Union: Foreign and Security Policy“, 2.

samotná Vysoká predstaviteľka sa viackrát vyjadrila, že by sa Európska únia mala zameriavať najmä na humanitárne misie.⁸⁰

Tieto nejasné definície stratégii následne nechávajú veľký priestor pre interpretáciu a spomaľujú už tak komplikovaný a pomalý proces vytvárania spoločného stanoviska. Práve tým, že Severoatlantická aliancie sa už od vzniku zameriava hlavne na obrannú politiku, sú tieto rozdiely v definícii stratégii medzi organizáciami pomerne veľké. Jasnejšie definovanie cieľov SBOP by teda mohlo urýchliť jej zavádzanie, ale rozdielnosti medzi štátmi Európskej únie zostávajú naďalej výraznejšie ako tie pri členoch NATO. S neurčitým definovaním cieľov veľmi úzko súvisí aj rozpočtová politika v rámci SBOP, ktorá následne ovplyvňuje celkové vojenské kapacity Európskej únie.

2. *Financovanie a kapacity SBOP*

Nedostatočné financovanie Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky v rámci členských štátov Európskej únie je dlhodobo známym problémom. Od konca Studenej vojny štáty postupne znižovali výdavky na obranu a to sa samozrejme odrazilo aj na vojenských kapacitách, ktoré štáty majú. Eurokríza, ktorá vypukla v roku 2009, tieto rozpočtové škrtky len zvýraznila. Napriek tomu, že je potrebné zefektívniť štrukturálne fungovanie Európskej únie, je ešte potrebnejšie sústrediť sa na efektívne využívanie financií. Ak by aj bola Európska únia schopná rýchlo vytvoriť a odsúhlasiť spoločnú vojenskú misiu, rozhodne na to nemá kapacity a práve toto bolo výrazne viditeľné počas líbyjskej krízy.

Nad financovaním obrany v rámci národných rozpočtov majú štáty úplnú kontrolu, čo je takisto dôvodom, prečo dochádza medzi nimi k podstatným rozdielom, pokiaľ ide o vojenské kapacity. Napriek tomu, že NATO požaduje minimum 2% HDP, ktoré by mali štáty venovať na obranu a vojenské výdavky, len dva z Európskych štátov túto požiadavku v roku 2012 reálne spĺňali - Veľká Británia a Estónsko, pričom Estónsko ešte v roku 2011 míňalo pod 2% HDP na obranu.⁸¹ Je takisto potrebné poznamenať, že investície Francúzska a Veľkej Británie tvoria až 45% celkových

---

⁸⁰ Erik Brattberg, „Opportunities lost, opportunities seized: the Libya crisis as Europe’s perfect storm“, 3.

⁸¹ „National Defence Data 2012“, EDA, <http://www.eda.europa.eu/docs/default-source/finance-documents/national-defence-data-2012.pdf> (stiahnuté, 13.12.2014).

financií Európskej únie na obranu.⁸² Samozrejme to všetko záleží aj od HDP štátov, avšak už tento samotný fakt poukazuje na to, že Veľká Británia a Francúzsko sú práve tie štáty, ktoré ťahajú európsku obranu.

Financovanie jednotlivých misií v rámci Európskej únie už následne funguje podľa systému Athena.⁸³ Podľa tohto systému prispievajú štáty na spoločné výdavky misie podľa svojho HNP. Čím väčšie HNP, tým väčší podiel ceny pripadne na štát.⁸⁴ Toto je obzvlášť citlivá téma napríklad pre Nemecko, ktoré má v rámci EU najvyššie HNP. Ak by sa totižto zapojilo SBOP do líbyjskej krízy, Nemecko by platilo až 20,35% celkovej ceny. Hneď za ním by nasledovalo Francúzsko s 15,8% a následne Veľká Británia s 13,75%.⁸⁵ V prípadoch ako líbyjská kríza, kedy intervencia alebo spoločná misia EU nie je prioritou pre jeden z týchto štátov, môže hrať takisto aj otázka peňazí úlohu.

Okrem spoločných výdavkov si aj v rámci Severoatlantickej aliancie aj v rámci Európskej únie financujú štáty svoje vojenské kapacity zvlášť. Každý štát prispeje toľko peňazí, koľko jednotiek a materiálu zapojil do misie.⁸⁶ Výhodou tohto systému je to, že štáty musia naozaj platiť len toľko, koľko sa chcú do misie zapojiť. Tým pádom zároveň krajiny, ktoré sú silnými zástancami jednotlivých misií za ne aj zaplatia. V prípade Líbye a operácie Severoatlantickej aliancie to takisto fungovalo presne takto a štáty si teda mohli rozhodnúť, koľko sú ochotní do samotnej misie investovať.⁸⁷

Od začiatku Eurokrízy avšak znížili stredne veľké krajiny EU svoje rozpočty v oblasti obrany v priemere o 10-15%. Niektoré menšie štáty znížili financie v tomto sektore ešte drastickejšie. Napríklad roku 2009 znížilo Lotyšsko vojenský rozpočet o 21% a v Litve bol tento pokles v roku 2010 až 36%.⁸⁸ S týmto samozrejme súvisí aj znižovanie vojenských kapacít Európskej únie. Medzi rokmi 2009 a 2011 prepustili

---

⁸² Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, 189.

⁸³ Anand Menon, „European Defence Policy from Lisbon to Libya“, *Survival: Global Politics and Strategy* 53, 3 (2011): 83.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Lizette van Loon, „Libya: the EU's failure to act in concert“,

⁸⁶ „NATO Funding“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_67655.htm (stiahnuté 6.12.2014).

⁸⁷ „Operation UNIFIED PROTECTOR Final Mission Stats“, NATO, http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_11/20111108_111107-factsheet_up_factsfigures_en.pdf (stiahnuté, 14.12.2014).

⁸⁸ „The sorry state of European military strength“, ISIS Europe, <http://isiseurope.wordpress.com/2013/10/07/the-sorry-state-of-european-military-strength/> (stiahnuté, 12.12.2014).

štáty Európskej únie dohromady 160 000 vojakov.⁸⁹ Kríza teda len podčiarkla a zvýraznila rozdiely medzi jednotlivými štátmi v obrannom sektore.

Obrovským rozdielom teda medzi Európskou úniou a NATO je členstvo Spojených štátov v Aliancii. USA minulo v roku 2011 711 miliárd dolárov na obranu v porovnaní s 281 miliardami, ktoré minuli všetky členské štáty Európskej únie dokopy.⁹⁰ Niektoré zdroje tvrdia, že až 90% vojenských akcií proti Líbyi by nebolo možných, keby pri intervencii nebolo zapojené USA.⁹¹ Tento fakt je o to viac zarážajúci, že do intervencie bolo zapojených 17 ďalších štátov, z ktorých 11 bolo zároveň členmi EU.⁹² Bez pomoci USA v rámci NATO by Európske štáty neboli schopné utiahnuť požiadavky vojenskej intervencie. Príloha 1 poskytuje porovnanie zapojenia rôznych štátov a prostriedkov, ktoré poskytli v rámci Líbye. Je teda možné, že niektoré členské štáty EU boli aj z tohto dôvodu veľmi neochotné viesť intervenciu v rámci SBOP. Európska únia jednoducho nemá dostatok vojenských prostriedkov a pri líbyjskej kríze bola výrazne potrebná pomoc USA.

Napriek tomu, že rozdiel oproti USA je podstatný, 281 miliárd dolárov nie je málo peňazí. Problémom je aj ich neefektívne využívanie.⁹³ 70% pozemných jednotiek Európskej únie nie je schopných operovať mimo EU a národné štáty zlyhávajú v koordinácii obranných systémov a vojenských zdrojov.⁹⁴ *„Musel som mať deväť rôznych systémov na mojom stole len na komunikáciu so všetkými mojimi jednotkami. Všetky tieto národné systémy sú neužitočné a je neprípustné, že nemáme spoločný akcieszopný systém.“*⁹⁵ Situácia síce opisuje misiu v Afganistane vedenú NATO, no jasne poukazuje na problémy, ktoré nastávajú pri misiách, pokiaľ nie sú dostatočne koordinované vojenské kapacity. Príkladom je používanie helikoptér Chinooks štyrmi európskymi štátmi, ktoré avšak majú inú konfiguráciu a tým pádom nemajú zameniteľné náhradné časti.⁹⁶ V tomto prípade dochádza teda k nezmyselnému plytvaniu peňazí, lebo každý štát využíva iné časti aj keď na tú istú vec.

---

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ „Should we have a European army?“, Debating Europe, <http://www.debatingeurope.eu/2012/10/30/should-we-have-a-european-army/#.VIInITHF-So> (stiahnuté, 12.12.2014).

⁹¹ Nicole Koenig, „Libya: A wakeup call for CSDP?“, 3.

⁹² „Nato operations in Libya: data journalism breaks down which country does what“, The Guardian, http://www.theguardian.com/news/datablog/2011/may/22/nato-libya-data-journalism-operations-country#_ (stiahnuté, 14.12.2014).

⁹³ Anand Menon, „European Defence Policy from Lisbon to Libya“, 79.

⁹⁴ Ibid., 79.

⁹⁵ Ibid., 80.

⁹⁶ Ibid., 80.

V tomto aspekte je teda potrebné zdieľanie informácií, kapacít a vojenského spravodajstva medzi štátmi Európskej únie. Veľmi dôležitá je v tomto aspekte Európska obranná agentúra, ktorá bola založená v roku 2004 a mala sa práve sústrediť na vojenský výskum, kooperáciu štátov a vytvorenie spoločného európskeho trhu so zbraňami.⁹⁷ Hlavnou úlohou tejto agentúry je zhromažďovanie a zdieľanie vojenského spravodajstva a vojenských kapacít európskych štátov s cieľom zvýšiť kooperáciu v rámci SBOP.⁹⁸ Práve tieto stratégie majú zabezpečiť efektívnejšie využívanie peňazí Európskou úniou vo vojenských otázkach a vyriešiť resp. zlepšiť nedostatky, ktoré niektoré „boli nedávno ilustrované v operáciách v Líbyi“.⁹⁹ Nedostatok koordinácie a slabého stavu SBOP ilustrujú aj vyhlásenia o tom, že ESVČ nemá dostatok expertov, ktorí by mohli navrhovať možné plány a toto tým pádom takisto chýbalo aj pri prípade Líbye.¹⁰⁰ Európska únia teda musí výrazne zapracovať buď na výcviku spoločných špecialistov zlepšiť spoluprácu v tomto sektore v rámci EU.

Ďalším aspektom pri líbyjskej kríze, v ktorom je viditeľne problematická otázka peňazí, bol EUFOR Líbya a vyslanie Battlegroups, ktoré sa zvažovalo. Cena za ich rozostavenie je vysoká hlavne pokiaľ ide o ich transport. Tento proces následne financujú štáty, ktoré majú v tom období Battlegroups na zodpovednosti.¹⁰¹ Fakt, že za ich financovanie sú zodpovedné krajiny, ktoré ich v tom období spravujú, môže v rôznych prípadoch vyvolávať u týchto štátov nevôľu Battlegroups reálne zapojiť. Už v prípade líbyjskej krízy sa Holandsko stavalo proti ich zapojeniu práve z dôvodu rozpočtových škrtoch, ktoré plánovali zaviesť a vyslanie Battlegroups by pre nich znamenalo investovanie ďalších peňazí.¹⁰²

Problematika financií bola teda jasne viditeľná aj pri Líbyi. Nedostatočné financovanie sektoru, neustále škrty a takisto neefektívne využívanie peňazí bolo jedným z dôvodov, prečo európske štáty potrebovali výraznú pomoc Spojených štátov pri intervencii. Či už ide o vojenské spravodajstvo, prostriedky alebo samotné útoky, je jasné, že členským štátom EU chýbali kapacity na vedenie tejto misie.

---

⁹⁷ Ibid., 81.

⁹⁸ „EDA's Pooling & Sharing“, European Defence Agency, <http://www.eda.europa.eu/info-hub/publications/publication-details/pub/factsheet-eda's-pooling-sharing> (stiahnuté, 14.12.2014).

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence“, 14.

¹⁰¹ Nicole Koenig, „Libya: A wakeup call for CSDP?“, 3.

¹⁰² „EU battlegroups wait for Libya operation "unlikely ever to be launched““, Atlantic Council, <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/eu-battlegroups-wait-for-libya-operation-unlikely-ever-to-be-launched> (stiahnuté, 14.12.2014).

3. Vývoj po líbyjskej kríze

Líbyjská kríza znovu poukázala na viaceré aspekty Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ktoré sú už dlhšie známe. Mohla teda zároveň pôsobiť ako „spúšťač“ reforiem, ktoré by zvýšili efektivitu SBOP a pokúsili sa tieto problémy napraviť. Táto kapitola sa zaoberá reakciou Európskej únie po líbyjskej kríze a či sa nejako adresovala SBOP, ktorá sa pri Líbyi ukázala ako neefektívne.

Druhú polovicu roku 2011 predsedalo v Rade Európskej únie Poľsko, ktoré malo ambície adresovať nedostatky SBOP a zlepšiť jej fungovanie. Toto predsedníctvo predstavovalo istým spôsobom nádej, že sa niečo zmení alepší v tomto aspekte. V konečnom dôsledku sa avšak nevykonali žiadne dlhodobejšie kroky, ktoré by práve prispeli k zlepšeniu fungovania SBOP.

V decembri 2011 síce žiadala Európska komisia zvýšenú kooperáciu, ďalšie práce na mechanizme Athena a zlepšenie fungovania Battlegroups, no tieto požiadavky nezahŕňali žiadne reálne kroky.¹⁰³ Okrem toho je nutné podotknúť, že sa takisto zameriavali len na existujúce štruktúry a na ich zlepšenie a nie vytváranie nových.¹⁰⁴ Otázka jednotnej strategickej plánovacej centrály teda zostala neriešená. K tomu sa ešte pridáva fakt, že od začiatku roku 2012 predsedalo na polroka Dánsko, ktoré má opt-out pokiaľ ide o otázky SBOP, z čoho je teda jasné, že v blízkom období po líbyjskej kríze nedošlo k žiadnym výrazným zmenám.¹⁰⁵

Napriek tomu sa Európske štáty zaviazali k jedenástim konkrétnym projektom, ktoré boli označené Európskou obrannou agentúrou ako prioritné oblasti v novembri 2011, s cieľom zlepšiť nedostatky, ktoré sa odhalili počas líbyjskej krízy. Tieto projekty zahŕňali sledovanie, prieskumy, vzdušné dopĺňanie paliva alebo aj satelitnú komunikáciu.¹⁰⁶ Práve toto boli snahy adresovať technologické nedostatky, v ktorých Európska únia výrazne zaostávala.

Napriek tomu sa viaceré štáty obávali straty suverenity¹⁰⁷, no pokiaľ chce Európska únia využívať v niektorých situáciách vojenské jednotky spoločne, táto

¹⁰³ „The role of EU Battlegroups in European Defence“, ISIS Europe, http://isis-europe.eu/wp-content/uploads/2014/08/esr_56.pdf (stiahnuté, 13.12.2014).

¹⁰⁴ Nicole Koenig, „Libya: A wakeup call for CSDP?“ (Brusel: TEPSA Brief, 2012): 4.

¹⁰⁵ „The role of EU Battlegroups in European Defence“, ISIS Europe, http://isis-europe.eu/wp-content/uploads/2014/08/esr_56.pdf (stiahnuté, 13.12.2014).

¹⁰⁶ Jolyon Howorth, „CSDP and NATO Post-Libya: Towards the Rubicon?“, *Egmont Security Policy Brief* 35, (2012): 3.

¹⁰⁷ Nicole Koenig, „Libya: A wakeup call for CSDP?“ (Brusel: TEPSA Brief, 2012): 4.

koordinácia je potrebná. „*Toto bude bolestivé pre niektoré členské štáty, ale bude to menej bolestivé ako úplná strata suverenity, ktorá je pravdepodobná v prípadoch, že daný národný štát nie je schopný garantovať svoju vlastnú bezpečnosť.*“¹⁰⁸ Aby boli tieto iniciatívy efektívne, je nutné, aby boli štáty ochotné sa vzdať aspoň čiastočnej suverenity v prospech Európskej únie pokiaľ ide o ich armádne zložky.¹⁰⁹

Je potrebné avšak poznamenať, že ešte v roku 2013 bola v rôznych správach o stave SBOP vytýkaná nedostatočná koordinácia obranných systémov a priemyslov,¹¹⁰ z čoho vyplýva, že ani iniciatívy, ktoré vznikli po líbyjskej kríze neboli dostatočné. Podľa štatistík je avšak Spoločná bezpečnostná a obranná politika európskou verejnosťou podporovaná a napriek tomu je táto politika zo strany štátov pomerne zanedbávaná.¹¹¹

Už od roku 2010 je možné pozorovať trend medzi členskými štátmi, v rámci ktorého sa zoskupujú do menších celkov. V novembri 2010 to začalo dohodou medzi Veľkou Britániou a Francúzskom, podľa ktorej mali v určitých sektoroch skombinovať svoje vojenské snahy a tým si zabezpečiť aj naďalej status svetových veľmocí. Medzi sektory, ktorých sa to týkalo, patrili napríklad nukleárne ponorky, vojenská satelitná technológia, bezpilotné lietadlá alebo transportné lietadlá.¹¹²

Tento trend sa ešte zosilňuje po líbyjskej kríze, kedy začínajú vznikať podobné zoskupenia v rámci celej Európskej únie. V rámci týchto zoskupení následne štáty spolupracujú a snažia sa koordinovať svoje vojenské kapacity na základe spoločných záujmov.¹¹³ Tento proces by následne mohol pokračovať aj v budúcnosti, čo by mohlo urýchliť jednania a rozhovory v krízových situáciách a mohol by teda predstavovať cestu pre efektívnejšie šetrenie a využívanie financií a takisto zlepšenú koordináciu vojenských kapacít členských štátov pre budúce spoločné misie v rámci Európskej únie. Pre efektívne fungovanie tohto systému je avšak naďalej potrebné silné vedenie, ktoré práve pri Líbyi výrazne chýbalo.¹¹⁴

Okrem Francúzska a Veľkej Británie sa podobné zoskupenia vytvárajú napríklad v rámci Škandinávskych štátov (Dánsko, Nórsko, Švédsko, Fínsko a Island), krajinami Beneluxu, Višegrádkymi štátmi atď. V júni 2012 bola dokonca vytvorená iniciatíva na

¹⁰⁸ Jolyon Howorth, „CSDP and NATO Post-Libya: Towards the Rubicon?“ , 3.

¹⁰⁹ Ibid., 4.

¹¹⁰ M. Johan Robberecht, „European Policybrief“, (Université Libre de Bruxelles, 2013): 4.

¹¹¹ Ibid., 4.

¹¹² Jolyon Howorth, „European Security Post-Libya and Post-Ukraine: In Search of Core Leadership“, *Imagining Europe* 8 (2012):

¹¹³ Ibid., 18.

¹¹⁴ Ibid., 20.

spoluprácu v rámci obrany pre stredoeurópske štáty,¹¹⁵ ktorá je len ďalším dôkazom „skupinkovania“ v rámci Európskej únie.

Prediskutovanou možnosťou zostáva takisto aj vytvorenie „jadra“ v rámci Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ktorého súčasťou by avšak museli byť Francúzsko, Veľká Británia a Nemecko, keďže sú to štáty, ktoré do obrany investujú najviac.¹¹⁶ Problém tohto prístupu avšak je viditeľný už aj v prípade líbyjskej krízy. Tieto tri štáty sú výrazne rozdielne pokiaľ ide o ich zahraničnú politiku a v prípade, že by sa nedohodli, stroskotala by celá táto stratégia.

Ďalšou možnosťou pre stratégiu „jadra“ je podľa Francúzskej správy z roku 2013 možnosť, vytvoriť ho z Francúzska, Veľkej Británie, Nemecka, Talianska, Poľska a Španielska. Podľa tejto správy by mali vytvoriť tieto štáty európsky obranný systém, ktorý by ochraňoval svojich občanov a svoje teritórium.¹¹⁷ Problémom tohto návrhu avšak naďalej zostáva rozdielnosť zahraničnej politiky spomínaných štátov.

Medzníkom pre SBOP mal byť summit, ktorý sa uskutočnil v decembri 2013 a sám bol prezentovaný ako rozhodujúci bod pre túto politiku. Summit avšak nepriniesol žiadne prevratné zmeny. Štáty sa zhodli, že obrana je dôležitá otázka, ktorej je potrebné sa venovať a vytvoril sa zoznam technických a inštitucionálnych zmien a vylepšení, ktoré majú obranu zefektívniť, no neadresoval základné problémy.¹¹⁸ Strategická orientácia SBOP zostáva teda aj naďalej nejasná.

Je teda viditeľné, že síce sa pokúsila Európska únia niekoľkokrát adresovať otázku Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a ako zlepšiť jej efektívnosť, k žiadnym výraznejším pokrokom nedošlo. Viedli sa iniciatívy na zlepšenie koordinácie v rámci Európskej obrannej agentúry, avšak žiadne inštitucionálne zmeny sa neudiali a otázka rozpočtu zostala takisto bez výraznejších zmien. Líbyjská kríza teda mohla predstavovať medzník v obrane EU, no nestalo sa tak.

---

¹¹⁵ Ibid., 19.

¹¹⁶ Ibid., 14.

¹¹⁷ Ibid., 11.

¹¹⁸ Nicolai von Ondarza and Marco Overhaus, „The CSDP after the December Summit,“ *Stiftung Wissenschaft und Politik* 2014, 7 (2014): 2.

Záver

„S predpokladom, že dokážu dosiahnuť dohodu na niektorú z týchto otázok, musia potom začať plánovať. Na to potrebujú strategickú plánovaciu agentúru. Potrebujú viac strenutí Rady ministrov á la Ghent. Potrebujú skombinovať národné strategické plány, ktoré už existujú. Potrebujú posudzovanie európskej obrany. Potrebujú Európsky strategický plán.“¹¹⁹

Líbyjská kríza zdôraznila nutnosť zapracovať na fungovaní Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Reakcia Európskej únie bola veľmi nejednotná a pomalá. Trvalo takmer dva mesiace, kým bola odsúhlasená misia EUFOR Líbya a aj to bolo už niekoľko týždňov potom, ako sa viaceré štáty EU zapojili do intervencie v rámci Severoatlantickej aliancie.

V rámci líbyjskej krízy môžeme pozorovať viacero aspektov, ktoré skomplikovali vytváranie samotnej politiky. V prvom rade bolo problematické štrukturálne fungovanie Európskej únie. Hlavní predstavitelia členských štátov a takisto aj Európskej únie boli nekoordinovaní a vyhlasovali protichodné prehlásenia. Ukážkovým príkladom je napríklad reakcia Francúzska, keď Sarkozy a jeho vláda uznali TNC. Okrem toho, viaceré zmeny, ktoré boli zavedené Lisabonskou zmluvou a mali zlepšiť komunikáciu v rámci SBOP a koordináciu týchto inštitúcií, sa preukázali ako neefektívne. Vysoký predstaviteľ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku nemal žiadne právomoci, nedarilo sa mu zjednotiť členské štáty a dopomôcť im k vytvoreniu spoločného stanoviska.

Ďalším dôvodom, ktorý mohol prispieť k takejto pomalej reakcii Európskej únie, je neefektívny krízový manažment EU. V porovnaní so Severoatlantickou alianciou obsahuje riešenie krízových situácií v rámci SBOP bod navyše, v ktorom sa len rozhoduje, či sa vôbec bude vytvárať nejaká spoločná misia a politika alebo nie. Samozrejme za následok to má len predlžovaniu reakčného času.

Je teda potrebné posilniť právomoci jednotlivých inštitúcií alebo minimálne aspoň zaviesť efektívnejšie procedúry v rámci krízového manažmentu. S tým takisto súvisí aj zlepšenie komunikácie medzi jednotlivými orgánmi Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ktoré v súčasnosti fungujú ako samostatné inštitúcie. Príkladom

---

¹¹⁹ Jolyon Howorth, „CSDP and NATO Post-Libya: Towards the Rubicon?“, 3.

teda môže byť NATO, ktoré má fungujúcu hlavnú centrálu, pod ktorú spadajú všetky plánovacie systémy. V prípade, že by Európska únia zaviedla niečo podobné alebo vytvorila systém, ktorý by výraznejšie spolu prepojil jednotlivé inštitúcie mohlo by to v situáciách, kedy rozhodujú dni, ušetriť drahocenný čas.

Ak by sa spoločná reakcia aj odsúhlasila, problémom by takisto boli nedostatočné vojenské kapacity. Či už ide o expertov v rámci Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, ktorá má na starosti plánovanie a navrhovanie rôznych spôsobov reakcie, alebo o samotné vojenské zložky, ktoré v prípade Európskej únie z veľkej časti nie sú stavané na to, aby operovali mimo územie EU.

Bez pomoci Spojených štátov by Severoatlantická aliancia nebola schopná intervenovať do Líbye. Práve táto neschopnosť a nedostatok vojenských kapacít EU sú takisto dôsledkom rozpočtovej politiky členských štátov. Investície do obranného sektoru po začiatku eurokrízy len ďalej utrpeli a nepredstavujú prioritnú oblasť pre viaceré členské štáty. Len dva spĺňajú minimálnu požiadavku 2% HDP, ktoré sa majú investovať na obranu a ktorú stanovila Severoatlantická aliancia. Samozrejme, že táto požiadavka sa týka len štátov, ktoré sú členmi NATO a aj EU, avšak počet takýchto štátov je až 22, čo je stále väčšina.

Okrem samotného financovania je problém aj jeho neefektívne využívanie. Európska únia sa musí vysporiadať s viacerými rôznymi armádnymi systémami, ktoré len komplikujú vytváranie spoločných zložiek pre určitú misiu. Práve na toto slúži Európska obranná agentúra, avšak ako bolo vidno aj pri Líbyi, tieto snahy sú stále nedostatočné.

Takisto je samozrejme nutné zavádzať a využívať moderné zbrane a technológie, pretože aj v tomto aspekte Európska únia za USA zaostáva. Viac peňazí by sa malo investovať do výskumu, no aby výskum prebiehal na úrovni Európskej únie je potrebné, aby boli štáty ochotné vzdať sa istej miery suverenity v otázkach obrannej politiky, čo samozrejme odmietajú.

Ako teda ukázala táto analýza, líbyjská kríza zdôraznila a znovu poukázala už dlhodobo vytykávané nedostatky SBOP. Táto kríza predstavovala jedinečnú príležitosť, kedy sa Európska únia mohla prezentovať ako silný jednotný hráč na medzinárodnej scéne, avšak z rôznych dôvodov sa tak nestalo. Členské štáty zostali nejednotné a síce sa snažili vytvoriť spoločnú misiu humanitárneho charakteru v podobe EUFOR Líbya, ani táto misia sa nakoniec nepraktizovala. Európska únia investovala veľké peniaze do humanitárnej pomoci a predstavovala výraznú pomoc pri zavádzaní sankcií, avšak pre

verejnosc' a medzinárodnú politiku zostal tento fakt zatienený dlhými jednaniami a roztrieštenosťou v otázke intervencie.

Európske štáty teda mohli po tejto kríze preukázať snahu zlepšiť viaceré aspekty SBOP a počas prvých mesiacov to aj vyzeralo, že sa v tejto politike podniknú kroky, ktoré by mali zabezpečiť, aby sa podobná situácia už neopakovala, avšak jediným výraznejším spoločným projektom boli zvýšené snahy v rámci Európskej obrannej agentúry o zlepšenie koordinovanosti určitých oblastí. Ako bolo ale viditeľné podľa rôznych správ z roku 2013, ani tieto iniciatívy neboli dostatočné a samotného problému Európsku úniu nezbavili. Okrem toho vydala Európska únia len viacero spoločných správ, kde štáty podotýkali dôležitosť obrany, no k žiadnym reálnym krokom a štrukturálnym zmenám nedošlo.

Líbyjská kríza teda mohla aspoň následne zjednotiť Európsku úniu v otázke obrany, no nestalo sa tak. V rámci koordinácie vojenských kapacít začali vytvárať členské štáty viaceré zoskupenia na základe viacerých faktorov, ako sú geografická poloha, veľkosť krajiny alebo zahraničná politika. To, či tento nový systém má potenciál na zefektívnenie Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a zlepšenie koordinácie vojenských systémov sa zistí až časom. Faktom ale zostáva, že líbyjská kríza poukázala na viaceré problémy a Európska únia namiesto toho, aby tieto problémy adresovala a využila líbyjskú krízu ako „zámienku“ na väčšiu integráciu, otázku obrany výraznejšie neriešila.

Summary

The Libyan crisis showcased the need for better and improved Common Security and Defence Policy of the European Union. The reaction of the EU was divided and it took almost two months until EU agreed on a common humanitarian mission EUFOR Libya.

Numerous structural obstacles were discussed long before the Libyan crisis and during this crisis these critiques were proven as legitimate. First, the heads of the member states and the leaders of the EU were uncoordinated and in numerous occasions they released contradicting statements. Secondly, the Lisbon Treaty was supposed to improve the institutional coordination and cooperation. However, many of the changes that were approved by this treaty were ineffective. The High Representative did not have any power in this crisis, was unable to unite the member states and to help to create a common position. Thirdly, the crisis management of the European Union is too slow and complicated when it is compared to the NATO. Therefore this might have also been a reason for the late response of the EU.

Insufficient funding in the defence sector was also showcased during the Libyan crisis. The member states of the European Union participating in the intervention would have been unable to do so without the help of the United States. Another reason for this could be the ineffective spending that needs to focus on numerous military systems. The Libyan case proved the need to focus more on pooling and sharing within the European Union.

However, the European Union did little after this crisis to improve these issues. They initiated numerous projects to improve the coordination of the military assets among the member states, but no structural changes were proposed. The Libyan crisis therefore did not cause any bigger changes in the Common Security and Defence Policy despite showcasing the structural problems of this policy.

Použitá literatura

- „Turkey backs NATO Command of Libya Operations“, Al Jazeera, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2011/03/2011324185612655172.html> (4.12.2014).
- „EU battlegroups wait for Libya operation "unlikely ever to be launched"“, Atlantic Council, <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/eu-battlegroups-wait-for-libya-operation-unlikely-ever-to-be-launched> (stiahnuté, 14.12.2014).
- Alex J. Bellamy, Paul D. Williams, „The New Politics of Protection? Côte d'Ivoire, Libya and the Responsibility to Protect,“ *International Affairs* 87, 4 (2011): 838.
- Erik Brattberg, „Opportunities lost, opportunities seized: the Libya crisis as Europe's perfect storm“ (Brusel: Policy Brief, 2011): 4.
- „Should we have a European army?“, Debating Europe, <http://www.debatingeurope.eu/2012/10/30/should-we-have-a-european-army/#.VIInITHF-So> (stiahnuté, 12.12.2014).
- „Implementation of the CFSP and ESDP“, Europa, http://europa.eu/legislation_summaries/foreign_and_security_policy/cfsp_and_esdp_implementation/ (stiahnuté, 6.12.2014).
- „EDA's Pooling & Sharing“, European Defence Agency, <http://www.eda.europa.eu/info-hub/publications/publication-details/pub/factsheet-eda's-pooling-sharing> (stiahnuté, 14.12.2014).
- „National Defence Data 2012“, European Defence Agency, <http://www.eda.europa.eu/docs/default-source/finance-documents/national-defence-data-2012.pdf> (stiahnuté, 13.12.2014).
- „Foreign Affairs Council“, European External Action Service, http://eeas.europa.eu/fac/index_en.htm (stiahnuté, 10.12.2014).
- Sergio Fabbrini, „The European Union and the Libyan crisis“, *International Politics* 51, 2 (2014): 177-195.
- „NATO's Victory in Libya: The Right Way to Run an Intervention“, Foreign Affairs, <http://www.foreignaffairs.com/articles/137073/ivo-h-daalder-and-james-g-stavridis/natos-victory-in-libya> (stiahnuté, 7.12.2014).

- Gabrielle Gurian, „NATO in the Balkans and Libya: Lessons to be Learned and Applied“, *Jackson School Journal of International Studies* 2, 2 (2011): 6-23.
- Jolyon Howorth, „CSDP and NATO Post-Libya: Towards the Rubicon?“, *Egmont Security Policy Brief* 35, (2012): 6.
- Jolyon Howorth, „European Security Post-Libya and Post-Ukraine: In Search of Core Leadership“, *Imagining Europe* 8 (2012): 36.
- „The role of EU Battlegroups in European Defence“, ISIS Europe, http://isis-europe.eu/wp-content/uploads/2014/08/esr_56.pdf (stiahnuté, 13.12.2014).
- George Joffé, „The Arab Spring in North Africa: origins and prospects“, *Journal of North African Studies* 16, 4 (2011): 523-524.
- Dr Dally Khalifa Isaac, „NATO’s Intervention in Libya: Assessment and Implications“, (Barcelona: IEMed Mediterranean Yearbook, 2012): 3.
- Nicole Koenig, „Libya: A wakeup call for CSDP?“, (Brusel: TEPSA Brief, 2012): 5.
- Nicole Koenig, „The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?“, *The International Spectator* 46, 4 (2011): 11-30.
- Madelene Lindtröm a Kristina Zetterlund, „Setting the Stage for the Military Intervention in Libya: Decisions Made and Their Implications for the EU and NATO“, (Stockholm: FOI, 2012): 94.
- Lizette van Loon, „Libya: the EU’s failure to act in concert“ (Magisterská práca, Leiden University, 2013).
- Anand Menon, „European Defence Policy from Lisbon to Libya“, *Survival: Global Politics and Strategy* 53, 3 (2011): 75-90.
- Derek E.Mix, „The European Union: Foreign and Security Policy“, (Washington: Congressional Research Service, 2013): 29.
- „NATO and Libya“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_71652.htm# (stiahnuté, 9.12.2014).
- „NATO Funding“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_67655.htm (stiahnuté 6.12.2014).
- „NATO’s Assessment of a Crisis and Development of Response Strategies“, NATO, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_75565.htm (stiahnuté, 7.12.2014).

- „Operation UNIFIED PROTECTOR Final Mission Stats“, NATO, http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_11/20111108_111107-factsheet_up_factsfigures_en.pdf (stiahnuté, 14.12.2014).
- Adolf Novotný, „Teorie a praxe mezinárodních vztahů“, (Bratislava: EUROKÓDEX, s.r.o., 2011): 242-282.
- Nicolai von Ondarza and Marco Overhaus, „The CSDP after the December Summit,“ *Stiftung Wissenschaft und Politik* 2014, 7 (2014):1-4.
- M. Johan Robberecht, „European Policybrief“, (Université Libre de Bruxelles, 2013): 7.
- Sten Rynning, „Coalitions, institutions and big tents: the new strategic reality of armed intervention“, *International Affairs* 89, 1 (2013): 53-68.
- „Voting System and Records“, Security Council, <http://www.un.org/en/sc/meetings/voting.shtml> (stiahnuté, 11.12.2014).
- „EUFOR Libya als bedeutsamer Testfall für die GSVP?“, *Stiftung Wissenschaft und Politik*, <http://www.swp-berlin.org/de/publikationen/kurz-gesagt/eufor-libya-als-bedeutsamer-testfall-fuer-die-gsvp.html> (stiahnuté, 7.12.2014.)
- „Nato operations in Libya: data journalism breaks down which country does what“, *The Guardian*, http://www.theguardian.com/news/datablog/2011/may/22/nato-libya-data-journalism-operations-country#_ (stiahnuté, 14.12.2014).
- „Libya: David Cameron and Barack Obama discuss how to depose Gaddafi“, *The Telegraph*, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/libya/8346822/Libya-David-Cameron-and-Barack-Obama-discuss-how-to-depose-Gaddafi.html> (stiahnuté, 11.12.2014).
- „Resolution 1970“, United Nations, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1970\(2011\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1970(2011)), (stiahnuté, 11.12.2014).
- „Resolution 1973“, United Nations, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1973\(2011\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1973(2011)), (stiahnuté 11.12.2014).
- „Nigel Farage: Regime change in Libya is van Rompuy's military aim,“ Youtube,

https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=4VctsaZYpsU
(stiahnuté, 22.12.2014).

Prílohy

Príloha: Porovnanie zapojenia štátov v rámci intervencie v Líbyi (graf)

„Nato operations in Libya: data journalism breaks down which country does what“, The Guardian, http://www.theguardian.com/news/datablog/2011/may/22/nato-libya-data-journalism-operations-country#_ (stiahnuté, 14.12.2014).

